

Notat

Notat om forsøg med genbrugsemballage i Indre By (EU projekt Change (K)now!)

Resume

Med notatet orienterer forvaltningen om kommende forsøg med et retursystem til genbrugelige take-away-emballager i Københavns offentlige rum, som en del af det EU-finansierede projekt Change(K)now!. Forsøget skal teste opstilling, drift og borgeradfærd for returinfrastrukturen.

Efter en udbudsproces i maj måned 2025 kan en privat operatør vinde retten til at installere og drive op til 38 returpunkter i Indre By (36 offentlige steder og to private ved Torvehallerne) frem til slutningen af 2026.

Sagsfremstilling

Change(K)now! projektet

Forsøget med returpunkter til genbrugsemballager udspringer af udviklingsprojektet Change (K)now!, der tæller 23 partnere i otte lande. Change(K)now! har bl.a. til formål at teste brugen af genbrugsemballage til mad samt drikke. Change(K)now! er finansieret med EU-midler og har en samlet bevilling på i alt 4,6 mio. euro (ca. 34,33 mio. kr.), hvoraf forvaltningens del udgør 2,51 mio. kr. Hertil lægger Københavns Kommune egenfinansiering på 20 % i form af medarbejderressourcer. Borgerrepræsentationen godkendte indtægtsbevilling for projektet den 21. november 2023. Projektet skal gennemføres i perioden 2024-2026.

Udbudsproces vedr. returpunkter

Ét af udviklingssporene i Change(K)now! er at teste et genbrugssystem i det offentlige rum i København, der understøtter, at virksomheder kan overgå til genbrugsemballager og samtidig minimere affaldsmængderne i bybilledet. Dette mål understøttes ved, at der i en forsøgsperiode opstilles returpunkter til genbrugsemballager til rådighed for byens erhverv og borgere.

Returpunkterne forventes opstillet i efteråret 2025 som følge af en udbudsproces, der gennemføres af Teknik- og Miljøforvaltningen i løbet af maj måned. Det er centralt i udbuddet, at returpunkterne kan tage imod forskellige emballager for ikke at udelukke nogle genbrugssystemer samt for at tilgodese de virksomheder, der allerede arbejder med genbrugssystemer. Forvaltningen planlægger, at forsøget skal omfatte

10-04-2025

Sagsnummer I F2
2025 - 7226

Dokumentnummer i F2
191194

Sagsnummer eDoc
2025-0101171

Rådhussekretariatet
Rådhuspladsen 1
1550 København V

EAN-nummer
5798009809452

både mademballage og kopper, til forskel fra et tilsvarende system i Aarhus, som kun omfatter kopper.

Forvaltningen efterspørger ikke løsning med returincitament som fx pant i udbuddet, dog viser erfaringer fra fx. Aarhus, at pant kan sikre en høj returrate på emballagerne.

Placering af returpunkter

Den genbrugsoperatør, der vinder udbuddet, skal ansøge kommunen om tilladelse til at opstille returpunkterne på de lokationer, som kommunen på forhånd har udpeget.

Placeringerne er udvalgt med særligt fokus på tilgængelighed for borgerne, flow af mennesker og største koncentrationer af emballageaffald i gadekurvene. Affaldsanalyser har vist, at størstedelen af emballageaffald bliver genereret i Indre By. Derudover er der taget hensyn til byens trafikale og æstetiske forhold. Det har været afgørende at finde steder, der både er synlige og let tilgængelige, uden at de skaber unødige forstyrrelser i den daglige færdsel eller i bybilledet.

Forsøget omfatter i alt max. 38 returpunkter (bilag 1), hvoraf de fleste er placeret på offentlige arealer. Der er etableret et tæt samarbejde med en privat ejendomsadministrator om placering af to returpunkter ved Torvehallerne på privat grund. Det endelige antal vil afhænge af den vindende genbrugsoperatørs bud og indgår i tildelingskriterierne til udbuddet på den måde, at ansøgninger med flest returpunkter vurderes positivt.

Returpunkterne må max have 1m² fodaftryk og være 1.80m høje, og udseendemæssigt passe ind i det københavnske bybillede. Forvaltningen stiller derudover ikke yderligere krav til designet af returpunkterne. Det forventes, at de returpunkter, der bliver opstillet i København, har samme størrelse eller er mindre end dem i Aarhus (bilag 2). De fleste returpunkter opstilles ved siden af de eksisterende affaldskurve i byen, hvor de fastgøres let på underlaget.

Sammenhæng til øvrigt arbejde med genbrugsemballager

Foruden EU-projektet Change(K)now! er der givet budgetmidler i 2024 og 2025 til en innovationspulje, hvor overgang fra engangsemballager til genbrugsemballager skal testes på københavnske caféer, restauranter m.fl. Der forventes en positiv synergi imellem arbejdet med at udmønte innovationspuljen og testen af et genbrugssystem i det offentlige rum i regi af EU-projektet Change (K)now!. Innovationspuljen vil blive udbudt, så virksomheder kan byde ind med projekter, der har til formål at teste genbrugsemballager og generere ny viden om virksomheder og borgernes adfærd. Virksomhedernes genbrugsemballager kan returneres direkte i butikkerne eller via de opstillede returpunkter. Forvaltningen forventer, bl.a. på baggrund af feedback fra brancheorganisation, at det vil være mere attraktivt for virksomhederne i Indre By at byde på innovationspuljen og teste genbrugsemballager, når der er etableret et system i det offentlige rum til at understøtte returraten for emballagerne.

I Aarhus er der nu 53 caféer og butikker, der har genbrugsemballager, som indgår i retursystemet, og antallet er stigende. Samtidig er der opnået en returrate på 86%, med en indsamling på 850.000 kopper siden

lanceringen i januar 2024, hvilket viser, at borgerne har taget godt imod systemet.

Der er i foråret 2025 opstillet enkelte returpunkter i København, drevet af private initiativer. Disse første returpunkter er placeret på caféernes udeserveringsarealer, hvilket understreger, at der er efterspørgsel fra branchen. Forvaltningen understøtter igennem Change (K)now! denne udvikling for bl.a. at reducere henkastet affald i kommunen.

Videre proces

Den vindende genbrugsoperatør skal ansøge Teknik- og Miljøforvaltningen om tilladelse til opstilling af returpunkter på de udvalgte lokationer via Arrangementstilladelser igennem Erhvervsportalen. Når returpunkterne er sat i drift, har alle interesserede virksomheder muligheden for at overgå til genbrugsemballager fra de forskellige leverandører på markedet, der passer til returautomaterne.

Genbrugsoperatøren hjælper virksomheder, som ønsker at introducere genbrugsemballager, med kommunikationsmateriale, så de nemt kan fortælle deres kunder om systemet, og hvor de kan finde returpunkterne i Indre By. Når emballagerne er afleveret i et returpunkt, bliver de afhentet, vasket og kontrolleret af genbrugsoperatøren. Derefter kan virksomheder bestille rene emballager igen. Alt sammen foregår på et privat marked, dvs. Københavns Kommune har ingen rolle i driften af genbrugssystemet. Til gengæld får kommunen i løbet af forsøget værdifuld viden om returrater, drift og borgernes brug af systemet.

Forsøget varer frem til slutningen af 2026, hvorefter Teknik- og Miljøudvalget vil blive orienteret om resultaterne.

Bilag

Bilag 1. Kort over placeringerne

Bilag 2. Billede af returpunkt i Aarhus

Johannes Bergrs Gade

P
info

RE
USE
ABLE
AARHUS

1. Scan kort

2. Put her

HVER
KOP
TÆLLER

ake

Erstat
Mønter

